

การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนด้วยการฝึกอบรม แบบออนไลน์*

COMPETENCY DEVELOPMENT IN ART LEARNING MANAGEMENT OF SCHOOL ART EDUCATION TEACHERS THAT DEVELOPS THE 21st CENTURY LEARNER SKILLS THROUGH ONLINE TRAINING

ประไพลิน จันทน์หอม

Prapailin Janhom

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Chiang Mai University, Thailand

E-mail: Prapailin.j@cmu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนด้วยการฝึกอบรมแบบออนไลน์ และ 2) ศึกษาประสิทธิผลการฝึกอบรมแบบออนไลน์เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดำเนินการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 26 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบทดสอบความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 2) แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอนจากแผนที่ครูพัฒนาขึ้น และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อหลักสูตรการอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการพัฒนา “หลักสูตรอบรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ” แบบออนไลน์ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สารเนื้อหา ความรู้ ขั้นตอนกิจกรรมการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ และสื่อที่เป็นเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น 2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะฯ จากการใช้หลักสูตรการอบรมที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการ

* Received March 17, 2022; Revised April 13, 2022; Accepted May 1, 2022

เรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนในโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ 2) ด้านความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับนักเรียน และ 4) การตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ครูผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจในระดับมาก(4.32) ในเข้าร่วมกิจกรรมการอบรมแบบออนไลน์ตามหลักสูตรฯ

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้ศิลปะ, สมรรถนะ, ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

Abstract

This R&D methodology research aimed to 1) Develop competence in art learning management that develops 21st-century student skills for school art teachers with online training and 2) study the effectiveness of competency development online training in art learning management for 21st-century learner skills. The research was conducted with a specific sample group, i.e. 26 art education student teachers who 've practiced teaching in schools. For the academic year 2021, were researched. The research tools consisted of 1) a knowledge test in art learning management that improves learner skills in the 21st century., 2) a quality assessment teaching plan form., 3) a report teaching form., and 4) a satisfaction questionnaire for the curriculum. The results showed that 1. Competency Development in art learning management that develops learner skills in the 21st century by developing the “The enhancing competence online curriculum training in art learning management to develops 21st-century learner skills.” consist of principles, objectives, content, The learning management designing plan process, learning evaluation, and the media that use the website developed by the researcher as a learning resource. 2. The effectiveness of online training courses in developing art learning management competency. Able to develop competency in art learning management of teachers in schools that develop learner skills in the 21st century, consisting of 1) knowledge, 2) the ability to design art lesson plans, 3) adopting a developed art lesson plan up to students by integrated of technology in teaching arts in various forms; 4) awareness of teaching art to develop the 21st-century learner skills. Additionally, the teachers who attended the training had a high level of

satisfaction (4.32) in participating in the online training activities according to the curriculum.

Keywords: art learning management, Competency, 21st Century Learner Skills

บทนำ

การพัฒนาคนไทยให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลกตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี จำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) ศิลปศึกษาในฐานะที่เป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานฯ ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณคาซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ สะท้อนในผลงานศิลปะของนักเรียนที่นอกจากจะสื่อสารความคิดของพวกเขาแล้วยังแสดงให้เห็นถึงกระบวนการทางสุนทรียภาพที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์และประสบการณ์ใหม่ๆ ที่เรียกว่า “พลังสร้างสรรค์” อีกด้วย (พระพงษ์ กุลพิศาล., 2561) ยิ่งไปกว่านั้นศิลปะยังสามารถพัฒนาผู้เรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญา (ณชนก หล่อสมบูรณ์ และอภิชาติ พลประเสริฐ, 2563) โดยคุณสมบัติที่ศิลปศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนในแบบที่รายวิชาอื่นไม่อาจทำได้คือ การรับรู้ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ การบูรณาการความรู้ และความยืดหยุ่นทางปัญญาอันสอดคล้องกับการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 (Edwards, 2013 อ้างถึงใน Ecoma, 2018 : 3 , Maras, 2019) ดังนั้นโปรแกรมการศึกษาศิลปะที่ذيจึงสามารถมอบทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ (Hogan, J. et al., 2020)

การสอนศิลปศึกษาในประเทศไทย สุภิญญา สมทา และคณะ (2564) พบว่าบริบทของโรงเรียนไทยที่ใช้หลักสูตรแกนกลางฯ เป็นหลักจะมีมาตรฐานตัวชี้วัดเดียวกันเป็นเป้าหมาย โดยเน้นการสอนทักษะศิลปะเป็นส่วนมาก มาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้ยังไม่พบเป้าหมายของการสร้างทักษะชีวิตเท่าที่ควร ส่วนทักษะการเรียนรู้และการทำงานในอนาคตขึ้นอยู่กับกรอบของครูผู้สอนที่จะปรับประยุกต์เข้าสู่บทเรียนเอง สอดคล้องกับสี่บศักดิ์สิริมงคลกาล (2563) ที่กล่าวถึงปัญหาของกรอบมาตรฐานและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่ทำให้การเรียนการสอนศิลปศึกษาขาดความหลากหลายเชิงวิชาการและไม่สามารถบูรณาการตามแนวคิดการสอนในศตวรรษที่ 21 ได้ ระบบการพัฒนาครูรูปแบบต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ตัวนักเรียนให้ได้มากที่สุด แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 ทำให้สถาบันการศึกษาทุกแห่งต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ ในขณะที่ครูส่วนใหญ่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียน

แบบปกติ และขาดประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ที่ต้องบูรณาการเทคโนโลยี จึงทำให้ครูจะต้องเร่งพัฒนาทักษะใหม่และประยุกต์ใช้ได้ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในขณะนี้

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมแบบออนไลน์ เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะช่วยทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนสามารถพัฒนาตัวเองให้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่มีการบูรณาการเทคโนโลยี เนื้อหาและวิธีสอน (TPACK : Technological Pedagogical Content Knowledge) ซึ่งเป็นแนวคิดทางการศึกษาที่สำคัญต่อวิชาชีพครูในปัจจุบัน (Rodríguez, M. J. et al., 2019 : ไสว พักขาวและอาภาพร สิงหาราช, 2563 : พิชญญา ยืนยาว และคณะ, 2563) สอดคล้องกับแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับครู (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562 : 41) ที่จะช่วยพัฒนาสมรรถนะครูให้เกิดขึ้นได้ตามเวลาของครูที่แตกต่างกัน และยังเป็นการให้ประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้กับครูไปด้วยในเวลาเดียวกัน อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้กับนักเรียน เพื่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดีเป็นรูปธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนด้วยการฝึกอบรมแบบออนไลน์
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมแบบออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่อิงขั้นตอนรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบ ADDIE (Dick, W. et al., 2001) ประชากรได้แก่ นักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูศิลปศึกษา(ทัศนศิลป์) ดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูศิลปศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังปฏิบัติการสอนในโรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2564 จำนวน 26 คน มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 (R₁) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง (Analysis of Important Data; A) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ศิลปะในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูศิลปะและนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพศิลปศึกษาที่กำลังปฏิบัติงาน และความต้องการในการฝึกอบรมพัฒนาครู จากผลงานวิชาการที่เผยแพร่ในรอบ 5 ปี (2559-2564) ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ

การสอนศิลปศึกษาในศตวรรษที่ 21 การบูรณาการเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทาง TPACK การเรียนรู้ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์(E-Learning) เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาและเป้าหมายการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 (D₁) การออกแบบหลักสูตรฯ และเครื่องมือการวิจัย (Designing of Curriculum; D) นำผลในขั้นตอนที่ 1 (R₁) มาสังเคราะห์เพื่อสร้างร่างหลักสูตรการอบรมแบบออนไลน์ ประกอบด้วย 1) หลักการของหลักสูตร 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตรฯ 3) สารเนื้อหาที่จำเป็นในหลักสูตร 4) ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการออกแบบแผนการเรียนรู้ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ และ 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ในหลักสูตรฯ รวมถึงพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฯ และเครื่องมือการวิจัยโดยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน 3 ท่าน ด้านศิลปศึกษา 1 ท่าน และด้านการวัดและประเมินผล 1 ท่าน รวม 5 ท่าน ด้วยแบบประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรมีลักษณะเป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ นำผลที่ได้รับคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิฯ มาปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 3 (R₂ & D₂) การพัฒนาหลักสูตรการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะ (Development of Curriculum; D) ปรับปรุงและพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตรตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิฯ แล้วนำร่างหลักสูตรฯ และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้กับกลุ่มครูศิลปะที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 16 คน เก็บข้อมูลผลการทดลองใช้หลักสูตรฯ และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ฯ โดยอาจารย์ผู้สอนศิลปศึกษา 3 ท่าน นำผลที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงรายละเอียดในองค์ประกอบของหลักสูตรฯ รวมถึงการพัฒนาสื่อและแหล่งเรียนรู้เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 (R₃) การใช้หลักสูตรฯ กับกลุ่มตัวอย่าง (Implementation of Curriculum ; I) นำหลักสูตรการอบรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้กับครูผู้สอนศิลปะกลุ่มตัวอย่างดำเนินการในช่วงเดือน มกราคม - มีนาคม 2565

ขั้นตอนที่ 5 (D₃) การประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะ (Evaluation of Curriculum; E) ประเมินประสิทธิผลการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะของครูผู้สอนศิลปะในโรงเรียน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนและหลังเรียน (Pre-Post test) จากการทดลองใช้หลักสูตรฯ ใน 4 ด้าน แล้วรายงานผลการพัฒนาหลักสูตรฯ ในภาพรวม

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 แบบทดสอบความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Test) เพื่อประเมินสมรรถนะด้านความรู้ ประกอบด้วยข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และข้อคำถามแบบอัตนัย 1 ข้อ ด้านความตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ก่อน/หลังเรียน ตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหา(Content validity) ของแบบทดสอบ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับจุดประสงค์ทุกข้อ (IOC) มากกว่า 0.6 และมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.90 หลังการทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่ใช้กลุ่ม ตัวอย่าง (Try Out) เลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย(p) ระหว่าง 0.2-0.8 และค่าอำนาจ จำแนก (r) ระหว่าง 0.20 -1.00

1.2 แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 เพื่อประเมินสมรรถนะด้านความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการ เรียนรู้ก่อนและหลังเรียน จากคุณลักษณะขององค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าระดับ คะแนน 4 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความตรงเชิงเนื้อหาระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์โดยผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละข้อเกิน 0.6 และมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 และมี ค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha) เท่ากับ 0.970

1.3 แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอน เพื่อประเมินสมรรถนะด้านการใช้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีตัวชี้วัดข้อเดียวกัน แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน และการบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอน ตรวจสอบคุณภาพโดย ผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามว่าแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลในการ จัดการเรียนรู้ตามแผนการสอนที่นักศึกษาพัฒนาขึ้น ๆ แต่ละข้อเกิน 0.6 และค่าเฉลี่ยทั้งฉบับ เท่ากับ 0.92

1.4 แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรการฝึกอบรม เป็นข้อคำถาม ประเมินด้วยมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพด้านความตรงเชิง เนื้อหาของข้อคำถาม ที่แสดงให้เห็นถึงระดับความคิดเห็นทุกข้อมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 0.6 และ ค่าเฉลี่ยทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน ดังนี้

2.1 การประชุมพบปะครั้งที่ 1 ด้วยโปรแกรมการประชุมและเครื่องมือ รวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1.1 การทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) และ ให้ครูผู้เข้าอบรมส่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีจากเทอมที่ 1 และ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1.2 การบรรยายให้ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับความเป็นมา หลักการ จัดการเรียนรู้ศิลปะตามกรอบแนวคิด TPACK แนะนำขั้นตอน วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและ ปฏิบัติจากเว็บไซต์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 ครูผู้เข้าอบรมศึกษาทฤษฎีและฝึกปฏิบัติออกแบบหน่วยการเรียนรู้ภายใต้การให้คำแนะนำ(Coaching) จากวิทยากร แล้วส่งแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นภายในระยะเวลา 2 สัปดาห์

2.3 ครูผู้เข้าอบรมดำเนินการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นกับนักเรียนแล้วส่งแบบรายงานผลการปฏิบัติการสอน ก่อนการประชุมพบปะครั้งที่ 2

2.4 การประชุมพบปะครั้งที่ 2 ในระยะเวลาไม่เกิน 6 สัปดาห์หลังการพบปะครั้งที่ 1 เพื่อทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ และความตระหนักในความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้หลังเรียน (Post-test) สะท้อนผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฯ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 สมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

3.1.1 ด้านความรู้ จากค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบความรู้ฯ ก่อนและหลังเรียน (Pre-Post Test) วิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบค่าทีแบบจับคู่(T-test Paired)

3.1.2 ด้านความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ จากค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน วิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบค่าทีแบบจับคู่ (T-test Paired)

3.1.3 ด้านความสามารถในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนก่อนและหลังการอบรม ที่มีจุดประสงค์การเรียนรู้จากตัวชี้วัดข้อเดียวกัน วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนทีแบบจับคู่ (T-test paired) และร้อยละการใช้เทคโนโลยีในการจัดกิจกรรม รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากรายงานผลการปฏิบัติการสอน และในการประชุมพบปะครั้งที่ 2

3.1.4 ด้านความตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากการตอบคำถามอัตนัยในแบบทดสอบความรู้ฯ หลังเรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมพบปะครั้งที่ 2

3.2 ความพึงพอใจของครูผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรฯ จากค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความพึงพอใจ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายระดับความพึงพอใจ

ผลการวิจัย

“หลักสูตรเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21” ด้วยการฝึกอบรมแบบออนไลน์

<p>หลักการของหลักสูตรฯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 ออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและชีวิตประจำวันของนักเรียน 2 ส่งเสริมทักษะทางปัญญาผ่านโดยเชื่อมโยงความรู้ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ กับกิจกรรมการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ 3 ใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้เนื้อหาศิลปะ เพื่อพัฒนาความรู้พื้นฐานด้านความงาม และความเข้าใจในศิลปะ 	<p>วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาครูผู้เข้าอบรมให้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิดการบูรณาการเนื้อหา วิธีสอน และเทคโนโลยี (TPACK) 2. สามารถออกแบบหน่วยการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามแนวคิด TPACK 3. สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไปจัดใช้การเรียนการสอน 4. มีความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ
--	---

สาระเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21กับศิลปศึกษา 2) การบูรณาการความรู้ระหว่างเนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยี (TPACK) 3) หลักการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามกรอบแนวคิด TPACK และ 4) การฝึกปฏิบัติออกแบบหน่วยการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มีการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้

<p>การวัดและประเมินผลผู้เรียน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) แบบทดสอบความรู้ด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21และ ความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ 2) แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เข้าอบรม 3) แบบรายงานผลการปฏิบัติการสอน ตามแผนที่ผู้เข้าอบรมพัฒนาขึ้น 	<p>สื่อและแหล่งเรียนรู้ เว็บไซต์ TPACK in Art Education ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) การแนะนำโครงการ 2) แบบทดสอบความรู้ก่อนเรียน (Pre-test) 3) เนื้อหาที่เกี่ยวกับบทเรียน 4) ขั้นตอนการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ ใบกิจกรรมและศิลป์วิดีโอสาธิต 5) แบบทดสอบหลังการเรียน (Post-test) 6) แบบรายงานผลการสอนฯ และ 7) แบบสำรวจความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมการอบรม ฯ สมุดเยี่ยมและข้อเสนอแนะ</p>
---	--

ภาพที่ 1 แสดงองค์ประกอบของหลักสูตรการอบรมที่พัฒนาขึ้น

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียนด้วยการฝึกอบรมแบบออนไลน์ โดยการพัฒนาหลักสูตรการตามแนวคิด TPACK ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) สารเนื้อหา 4) ขั้นตอนกิจกรรม 5) การวัดและประเมินผู้เรียน และ 6) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ในหลักสูตรฯ โดยมีรายละเอียด ตามแผนภาพที่ 1

2. ประสิทธิภาพของการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ฯ โดยใช้ “หลักสูตรการอบรมเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21” แบบออนไลน์ ประกอบด้วย

2.1 การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แสดงผลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการทดสอบความรู้ฯ ก่อนและหลังการอบรม

การประเมิน	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (30 คะแนน)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	t	Sig (2-tailed)
ความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	ก่อนเรียน	26	14.65	4.97	
	หลังเรียน	26	19.65	3.56	6.71 .000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนหลังการอบรม (19.65 คะแนน) สูงขึ้นมากกว่าก่อนการอบรม (14.65 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูผู้เข้าร่วมอบรมตามหลักสูตรฯ สามารถพัฒนาพัฒนาสมรรถนะด้านความรู้ในการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้

2.1.2 ด้านความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงผลตาม ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะ ก่อนและ หลังการอบรม

การประเมิน		จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย (90 คะแนน)	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig (2- tailed)
คุณภาพแผนการ จัดการเรียนรู้	ก่อนเรียน	26	41.85	10.67	16.35	.000*
	หลังเรียน	26	76.88	9.35		
หลักการของ หลักสูตร						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพแผนฯ หลังการอบรม (76.88 คะแนน) สูงขึ้นมากกว่า ก่อนการอบรม (41.85 คะแนน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าครูผู้เข้าอบรม สามารถพัฒนาสมรรถนะด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะใน ศตวรรษที่ 21 ได้

2.1.3 ด้านความสามารถในการใช้แผนการจัดการเรียนการสอนที่ พัฒนาขึ้น โดยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แสดงผลดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแผนการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม แผนการสอน	จำนวนครู (คน)	ค่าเฉลี่ย ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig
ปกติก่อนการอบรม	26	67.86	12.75	3.105	.005*
ตามหลักการของหลักสูตร	26	72.78	9.00		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เปรียบเทียบความสามารถในการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ จากค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจากการสอนด้วยแผนการสอนหลังการอบรม (72.78) สูงขึ้นมากกว่าก่อนการอบรม (67.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ร้อยละของการบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรมศิลปะ

การเรียนการสอน	การบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรม	ร้อยละของครูที่ใช้
การกำหนดชิ้นงานสร้างสรรค์	การออกแบบด้วยแอปพลิเคชัน CANVA, การถ่ายและตัดต่อคลิปวิดีโอ, การถ่ายภาพตามโจทย์ที่กำหนด, แผนผัง Mind Mapping, Tik Tok	65.38
กระตุ้นความสนใจของนักเรียน	การนำเสนอข้อมูลด้วย PowerPoint, CANVA คลิปวิดีโอจาก YouTube, Pinterest, Instagram และ Tik Tok, การแชร์หน้าจอในแอปพลิเคชัน Procreate หรือ Good Note, การสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองผ่าน Search Engine ต่างๆ, แนะนำเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน	76.92
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียน	การให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นผ่าน mentimeter.com, Padlet, Quizizz, เมนู Reaction ในโปรแกรม Zoom, การตอบข้อความในเครื่องมือ Chat ของโปรแกรมการประชุมที่ใช้สอน	57.69
การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลา	การบันทึกวิดีโอการสอน, สไลด์พร้อมเสียงบรรยาย, link ของเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในบทเรียน	69.23
การตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนจากกิจกรรมที่เกิดขึ้น	การถามตอบปากเปล่าและการพิมพ์ผ่าน Chat, กระจาดถามตอบใน เว็บไซต์ Padlet, Google Jam board, เว็บไซต์สำรวจความคิดเห็น mentimeter.com, สร้างแบบทดสอบจาก Google Form และ Quizizz, เกมส์ Word Wall	46.15

จากตารางที่ 4 แสดงร้อยละการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน โดยครูผู้เข้าอบรมมีการบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรมที่ใช้จากมากไปน้อย ดังนี้ การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน (76.92%) การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองนอกเวลา(69.23%) และการกำหนดให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ (65.38%) ตามลำดับ ส่วนการใช้เทคโนโลยีในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียน ทั้งระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังจากจบบทเรียน(46.15%) และการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียน (57.69%) มีการใช้น้อยที่สุดตามลำดับ

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในแบบรายงานผลปฏิบัติการสอนฯ และการประชุมพบปะครั้งที่ 2 สะท้อนผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติ ปัญหาและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ความไม่พร้อมด้านอุปกรณ์เครื่องมือและข้อจำกัดในการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนบางคน โดยมีข้อเสนอแนะให้จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับเวลาและบริบทของผู้เรียน

2) การออกแบบกิจกรรมที่ไม่ยากจนเกินไป สอดคล้องกับระยะเวลาในชั่วโมงเรียน ไม่เพิ่มภาระแก่ผู้เรียน และครูให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานอย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาการไม่ส่งงานของนักเรียน

3) ความใส่ใจของต่อจิตพิสัยและความรู้สึกของผู้เรียน โดยการให้แรงเสริมทางบวกและคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ และการสื่อสารกับผู้เรียน โดยตรวจสอบให้แน่ใจว่าผู้เรียนทุกคนเข้าใจบทเรียน และสามารถทำกิจกรรมที่มอบหมายไว้ได้จริง ๆ

4) ผู้สอนต้องฝึกทักษะใหม่ที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ที่ต้องสามารถควบคุมชั้นเรียนและกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้ได้มากที่สุด

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยร้อยละคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการอบรมที่มีการพัฒนามากขึ้น และร้อยละของการบูรณาการเทคโนโลยีในกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงการสรุปการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่นำไปสู่การพัฒนาการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป แสดงว่าครูผู้เข้าอบรมได้รับการพัฒนาสมรรถนะด้านการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ได้ตามจุดประสงค์ของหลักสูตรการอบรมฯ

2.1.4 ด้านความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ จากการตอบคำถามอัตนัยและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้เข้าอบรมส่วนใหญ่ (76.92%) แสดงความเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเขียนเพิ่มเติมว่า ครูต้องมีการปรับตัวอยู่เสมอ และออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายตามบริบทของผู้เรียนที่สามารถเข้าถึงความรู้ได้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี จึงทำให้ครูผู้สอนต้องปรับรูปแบบการสอนให้เท่าทันตามยุคสมัย และมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ได้หลากหลาย

การสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้าอบรมที่มีต่อหลักสูตรการอบรม
ฯ แสดงรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงระดับความพึงพอใจของครูผู้เข้าอบรมในหลักสูตรฯ

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
1. ด้านหัวข้อและจุดประสงค์ของหลักสูตรฯ	4.42	0.93	มาก
2. ด้านเนื้อหาสาระ ข้อมูลที่จำเป็นที่ให้ไว้ในหลักสูตร	4.47	0.59	มาก
3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และการฝึกปฏิบัติ	4.44	0.84	มาก
4. ด้านสื่อ แหล่งเรียนรู้และเว็บไซต์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้	4.26	0.78	มาก
5. ด้านวิทยากรที่ให้คำแนะนำในการฝึกปฏิบัติการ ออกแบบแผนฯ	4.44	0.84	มาก
รวม	4.36	0.10	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยคะแนนระดับความพึงพอใจและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ที่มีต่อหลักสูตรฯ พบว่ามีความพึงพอใจในระดับมากต่อภาพรวมของหลักสูตรฯ (4.36) และมี
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจด้านเนื้อหาสาระและข้อมูลที่จำเป็นที่ให้ไว้ในหลักสูตร (4.47) และด้าน
กิจกรรมการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ และด้านวิทยากรที่ให้คำแนะนำในการฝึกปฏิบัติการ
แผนการจัดการเรียนรู้(4.44) มากที่สุดตามลำดับ โดยมีความคิดเห็นต่อสื่อ ใบกิจกรรมและ
เว็บไซต์ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ (4.11) น้อยที่สุด

อภิปรายผล

1. การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะฯ ด้วยการพัฒนาหลักสูตรการ
อบรมแบบออนไลน์ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ สาระเนื้อหา ขั้นตอนกิจกรรม การ
ประเมินผลการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ โดยใช้แนวคิด TPACK เป็นกรอบในการพัฒนา และ
ใช้ขั้นตอนตามกรอบการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบ ADDIE ทำให้ได้องค์ประกอบที่จำเป็นใน
หลักสูตร สอดคล้องกับ สมเกียรติ อินทสิงห์ (2562) ที่กล่าวว่าการดำเนินการวิจัยโดยใช้
ขั้นตอนของรูปแบบ ADDIE ทำให้องค์ประกอบต่างๆ ในหลักสูตรมีความสอดคล้องกันอย่างเป็น
ระบบ โดยกรอบแนวคิดการบูรณาการเนื้อหา วิธีสอนและเทคโนโลยี (TPACK) ได้ให้แนวทาง
ในการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ อันเป็นองค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับครูยุคใหม่
สอดคล้องกับ ไสว พักขาว และอาภาพร สิงหราช (2563,) ที่กล่าวว่าครุฑอกแบบการจัดการ
เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องมีความรู้ตามกรอบความคิด TPACK มาเป็นแนวทางในการพัฒนา
ความรู้ที่จำเป็นในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อีกทั้งการอบรมแบบ
ออนไลน์ยังช่วยให้ครูผู้ปฏิบัติงานให้สามารถพัฒนาตนเองได้ สอดคล้องกับภานุมาศ หมอ

ลินซ์และคณะ (2563) ที่กล่าวว่าการศึกษาฝึกอบรมผ่านเว็บ(Web-Based Training: WET) ทำได้ทุกที่ทุกเวลาสามารถมาทดแทนการจัดอบรมและพัฒนาครูในแบบเดิม เป็นการพัฒนาวิชาชีพครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และไม่เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายและเวลาในการเดินทางของครู ซึ่งในหลักสูตรการอบรมฯ ที่พัฒนาขึ้นมีการพัฒนาทั้งความรู้และการลงมือปฏิบัติ โดยมีวิทยากรเป็นผู้คอยชี้แนะ(Coach) ก่อนนำไปใช้จริง รวมถึงสร้างความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมศิลปะที่มีการบูรณาการเทคโนโลยี อันเป็นการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่ส่งเสริมทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และครูพัฒนาวิชาชีพของตนเองอย่างยั่งยืนได้ต่อไป

2. ประสิทธิผลจากการใช้หลักสูตรการอบรมที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาครูผู้เข้าอบรมทั้งด้านความรู้ ความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้และความตระหนักในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 แก่นักเรียนด้วยกิจกรรมศิลปะ จนสามารถพัฒนาให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น อันเนื่องมาจากหลักการของหลักสูตรฯ ที่ให้ครูออกแบบกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและการใช้ชีวิตประจำวันของผู้เรียน ทำให้บทเรียนมีความหมายต่อนักเรียนเกิดสนใจบทเรียนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมสอดคล้องกับคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา(กอปศ.) (2562) ที่เสนอให้มีการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้การเรียนรู้ถูกนำไปใช้จริงในสถานการณ์ต่างๆ เป็นการเรียนรู้เพื่อใช้ประโยชน์ไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อรู้เท่านั้น นอกจากนี้การบูรณาการระหว่างกิจกรรมการรับรู้ความงามกับกิจกรรมสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ ยังสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาศิลปะแบบมีหลักเกณฑ์เป็นพื้นฐาน (DBAE) ที่บูรณาการสี่สาขาวิชา คือ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะวิจารณ์ และสุนทรียศาสตร์ (การเรียนรู้) และศิลปะปฏิบัติ (สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์) โดย Duke (1990) ได้อธิบายว่า DBAE ว่าเป็นแนวการสอนศิลปะที่ “สร้างการคิด” และสามารถนำไปสอนผ่านการเรียนรู้หลากหลายมิติเพื่อสร้าง “การคิดอย่างมีวิจรรณญาณ” หรือ “ทักษะการคิดขั้นสูง” อันเป็นส่วนหนึ่งของทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ศิลปะทำให้เกิดการเรียนรู้เชิงรุก (active Learning) ซึ่งสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) กล่าวว่าการใช้แนวคิด TPACK เพื่อให้ครูสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ผ่านวิธีการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียนได้ แต่ทั้งนี้ครูต้องมีความรู้และจัดประสบการณ์การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ให้กับตนเองและนักเรียน สอดคล้องกับ Ilić V., et al. (2018) กล่าวว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่น่าสนใจแต่ก็ยากที่จะเข้าใจแอปพลิเคชันต่างๆ ที่มีมากมายได้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนควรจะได้เรียนรู้ทักษะการใช้และจัดการคอมพิวเตอร์และสำรวจเครื่องมือซอฟต์แวร์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าของเทคโนโลยีที่มีต่อการเรียนรู้ ดังนั้นประสบการณ์ที่ครูได้รับในการอบรมจึงสนับสนุน

ให้เกิดการนำไปใช้ในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม แต่จากการสะท้อนปัญหาที่นักเรียนไม่มีเครื่องมือพร้อมจึงเป็นความท้าทายที่ครูควรออกแบบบทเรียนให้นักเรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นตามบริบทของตน มากกว่าให้ความสำคัญกับเครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัยและมีราคาแพง สอดคล้องกับ Dempsey, et al., (2013) ที่กล่าวว่าควรใช้กลยุทธ์การบูรณาการเทคโนโลยีการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิธีที่ผู้สอนวางแผนประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้มากกว่าที่จะเป็นการออกแบบคำสั่งหรือคำแนะนำในการใช้เทคโนโลยีเท่านั้น ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กิจกรรมศิลปะ ครูต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทักษะที่จำเป็นสำหรับอนาคตอย่างแท้จริง

จากการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อหลักสูตรในภาพรวมในระดับมาก เนื่องจากเนื้อหาและหัวข้อในการอบรมสอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการพัฒนาตนเองของครู จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพอันพึงประสงค์ของการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาโดย ณัฐธิดา ภูจีบและคณะ (2563) พบว่าสมรรถนะที่ควรพัฒนาอันดับแรก คือทักษะและการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นเมื่อครูสามารถพัฒนาตนเองได้ด้วยการอบรมแบบออนไลน์ และนำผลงานไปใช้ได้จริงจนเกิดการเรียนรู้สู่การพัฒนา จึงทำให้หลักสูตรมีคุณค่าต่อครูศิลปศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาสมรรถนะครูศิลปะโดยการพัฒนาหลักสูตรการอบรมฯ แบบออนไลน์ และประสิทธิผลการพัฒนาสมรรถนะจากการใช้หลักสูตรฯ สามารถพัฒนาครูศิลปะทั้งด้านความรู้ความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้แผนการจัดการเรียนรู้และตระหนักในความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ศิลปะที่พัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และครูผู้มีความพึงพอใจมากต่อหลักสูตรฯ ที่พัฒนาขึ้น โดยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1. จุดเน้นให้ครูออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสอดคล้องกับความพร้อมของทรัพยากรที่มีตามบริบทของผู้เรียน เป้าหมายหลักคือการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 แก่ให้นักเรียนให้สามารถใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน ในสิ่งแวดล้อมตามความเป็นจริงเป็นสิ่งสำคัญ 2.ระยะเวลาในการจัดอบรมฯ ควรดำเนินการระหว่างการศึกษา เพื่อให้ครูได้มีเวลาในการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาการเรียนการสอนในภาคการศึกษาถัดไปได้ดียิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอนศิลปะที่มีประสบการณ์ในการสอนและมีบริบทที่แตกต่างออกไป นอกจากนี้รูปแบบการจัดอบรมแบบออนไลน์ยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะด้านอื่น ๆ ให้กับครูผู้ปฏิบัติงาน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.). (2562). รายงานพันธกิจด้านการปฏิรูปการศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2563 จาก : <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1734-file.pdf>
- ณชนก หล่อสมบูรณ์ และอภิชาติ พลประเสริฐ. (2563). ศิลปะเพื่อจุดใจการเรียนรู้ของเด็ก. วารสารศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 24 (1), 97-108.
- ณัฐธิดา ภูจีบ, ปุณณรัตน์ พิษณุไพบูลย์และเอกชัย กี่สุขพันธ์. (2563). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการสอนสำหรับครูทัศนศิลป์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 48(3), 106-124.
- พิชญาภา ยืนยาว, วรณีย์ สุจิตร์จุล, ชีรวิธ ชาติตันติโชค, ณัฐวราภรณ์ พุ่มดียิ่ง, และพนมจอง เฉลิมชัย. (2563). การพัฒนารูปแบบกลไกและระบบการคัดกรองผู้ประกอบการวิชาชีพครูตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา. คุรุสภา วิทยาจารย์, 1(2), 11-26.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล, (2561). พลัสสร้างสรรคกับการศึกษาศิลปะ. วารสารสารสนเทศ, 17(1), 49-58.
- ภานุมาศ หมอสินธ์, ณัฐวิษต์ บุญภาพ, สมาน กาบมาลา, สาธิต วงศ์จันทร์ และณภัทร วิหคน้อย. (2563). การอบรมออนไลน์เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก(สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 6(3), 347-357.
- สมเกียรติ อินทสิงห์. (2562). การพัฒนาหลักสูตรการคิดสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 42(3), 37-52.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). รายงานการศึกษา แนวปฏิบัติของการสร้างและส่งเสริมการรู้ดิจิทัลสำหรับครู. เรียกใช้เมื่อ 11 ธันวาคม 2562 จาก : <http://online.fliphtml5.com/wbpvz/ivpc/#p=14> ()
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). “ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580”. เรียกใช้เมื่อ 1 พฤศจิกายน 2563 จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf
- สืบศักดิ์ สิริมงคลกาล. (2563). ศิลปศึกษาท่ามกลางกระแสรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2(2), 69-81.

- สุภิญญา สมทา, พรเทพ เลิศเทวศิริ, และอินทิรา พรหมพันธุ์. (2564). การสอนศิลปศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และทักษะชีวิตในโรงเรียนประเทศไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์, 36(2).
- ไสว พักขาว และ อภาพร สิงหราช (2563). ครุภัณฑ์ออกแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารปัญญาวิวัฒน์, 12(2), 302-315.
- Dempsey, C., Harris, J., & Hofer, M. (2013). Grounded technology integration: Visual arts. *Learning & Leading with Technology*, 40(5), 36-38.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). *The Systematic Design of Instruction*. New York : HarperCollins.
- Duke, L. L. (1990). Mind building and arts education. *Design for arts in education*. 91(3), 42-45.
- Ecoma, V. E. (2018). Ways of Knowing In The Visual Arts: The Imperative of Sense Perception And The Creative Process. *Journal of the Arts/Humanities*, 1(2). 13-25.
- Hogan, J., Jaquith, D., & Gould, L. (2020). Shifting perceptions of quality in art education. *Art Education*, 73(4), 8-13.
- Ilić, V., Stojanović-Đorđević, T., & Šikl Erski, A. (2018). ICT and art education. In 7th International Scientific Conference Technics and Informatics in Education: Faculty of Technical Sciences, Čačak, Serbia, 25-27th May 2018 (pp. 32-38).
- Maras, K. (2019). Reconciling critical and creative thinking capabilities and critical practice in visual arts education: A work in progress. *Australian Art Education*, 40(2), 262-276.
- Rodríguez Moreno, J., Agreda Montoro, M., & Ortiz Colón, A. M. (2019). Changes in teacher training within the TPACK model framework: A systematic review. *Sustainability*, 11(7), 1870.